

**Hrvatski diplomatski pomorski zbornik / *Codex Diplomaticus Maritimus Croatiae* /
Codice Diplomatico Marittimo Croato / *Croatian Diplomatic Maritime Codex***

Projekt Hrvatskoga diplomatskog pomorskog zbornika / *Codex Diplomaticus Maritimus Croatiae* sastoji se od ukupno oko 100.000 dokumenata koji mapiraju hrvatsku prisutnost na Jadranu i Mediteranu. Započeo ga je 1956. prof. Nikola Čolak¹ u Zadru te nastavio tijekom narednih 40 godina istražujući po svim za Hrvatsku relevantnim arhivima Jadrana. Cilj je projekta sustavno objavljivanje primarnih izvora o pomorskoj povijesti hrvatskih zemalja u sveukupno oko 20 svezaka *Hrvatskih pomorskih regesta* / *Regesti Marittimi Croati* / *Croatian Maritime Regesta*. Čolak je izabrao tiskanje vrela djelomično *in regesto* (u sažetu obliku), a djelomično *in extenso*, ovisno o važnosti dokumenata, te je započeo obrađivanje najprije dokumenata iz 18. stoljeća smatrajući da je to razdoblje s najvećim obimom građe. Počeo je dakle tiskanjem građe 18. stoljeća koja se odnosi na plovidbu unutar Jadrana te u pravcu *Levanta*. Nakon toga smatrao je da bi trebalo prijeći na vrela o *Ponentu* i tek nakon toga na Atlantik za rečeno stoljeće. U nastavku bi se trebalo usredotočiti na ranija stoljeća, 17. i 16., koja su bolje obrađena.

Prvi svezak *Hrvatskih pomorskih regesta* (RMC I) izdan je u Padovi 1985. godine te donosi 4.890 unosa iz *Archivio di Stato di Venezia* i *Archivio Comunale di Fano*. Ovaj svezak sadrži raznovrsne dokumente:

- građu iz *Cinque Savi alla Mercanzia*, institucije nadređene za trgovinu, podijeljenu na *Levante* i *Ponente*;
- vrela venecijanskih konzulata te pisma njihovih konzula, providura i priora iz Ankone, Aleksandrije, Drača, Skadra, Splita, Fana;
- popis ulazaka i izlazaka iz Ankone (središnje jadranske luke, ulaz i izlaz prema cijelom Mediteranu);
- građu o brodolomima, havarijama i „*prove di fortuna*“;
- dokumente, pod *Levante* i *Ponente*, koji se odnose na službene poslove *Serenissime*.

Drugi svezak *Hrvatskih pomorskih regesta* (RMC II) također je tiskan u Padovi, godine 1993., i sadrži 6.891 unos iz *Archivio di Stato di Ancona* i *Archivio di Stato di Venezia* sa sljedećim dokumentima:

- zapisi ulazaka i izlazaka iz luke Ankone (*Entrate ed uscite*) te iz Ureda za javno zdravlje (*Ufficio Sanità*) – vezano uz lazarete, kontumace, troškove za ljudstvo, brod i robu za vrijeme karantene i sve problematike raznih žarišta kuge tijekom 18. st.;
- građu o ulazu i izlazu brodova kroz dio ankonitanske luke *Arco di Traiano*;

---

¹ Nikola Čolak (Janjevo, 14. IV. 1914. – Padova, 23. VIII. 1996.) bio je hrvatski politički emigrant, filozof, povjesničar, klasični i romanski filolog, pisac. O njegovu životu mogu se pronaći podatci unutar projekta COURAGE („Cultural Opposition – Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries“): <http://cultural-opposition.eu/registry/?uri=http://courage.btk.mta.hu/courage/individual/n16336&type=people> (27.05.2021.).

Vidi također: Nikola ČOLAK, *Iza bodljikave žice. Svjedočanstvo o životu Hrvatske u srbokomunističkoj Jugoslaviji*, La ciclografica, Padova, 1977.; Lovorka ČORALIĆ, „In memoriam, Nikola Čolak (1914.–1996.)“, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, 29/1, 1996., Zagreb, str. 412–413; Zrinka PODHRAŠKI ČIZMEK, „Analiza komunističkog 'tretmana' ideoloških neistomišljenika na primjeru dvaju hrvatskih katoličkih intelektualaca: Nikola Čolak i Mirko Vidović“, *Crkva u svijetu*, 52/2, Split, 2017., str. 266–303; Josip VRANDEČIĆ, „Pogovor“, Nikola ČOLAK, *Regesti Marittimi Croati. Fonti documentarie. Navigazione nell'Adriatico / Hrvatski pomorski regesti. Dokumentarna vrela. Plovidba na Jadranu*, vol. III, ur. Zrinka PODHRAŠKI ČIZMEK, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Split, 2017., str. 675–678.

– pisma konzula iz Venecijanskoga arhiva *Cinque Savi alla Mercanzia* koji plastično dočaravaju svakodnevicu Jadrana i Mediterana.

Treći svezak *Hrvatskih pomorskih regesta* (RMC III) tiskan je 2017. godine kao izdanje Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Splitu, u uredništvu Čolakove unuke Zrinke Podhraški Čizmek, te donosi 3.927 izvora iz *Archivio di Stato di Venezia* i *Archivio di Stato di Ancona*:

- vrela iz *Cinque Savi alla Mercanzia* s dodatnim nizom pisama venecijanskih konzula iz Ankone;
- skupinu dokumenata iz *Scuole Piccole San Niccolò dei Marinari* – bratovštine u čiju su se blagajnu uplaćivale članarine za ulaz (*benintrada*) te redovne (*luminarie*) – vrlo vrijedna građa za proučavanje hrvatskih, talijanskih, grčkih, albanskih i dr. kapetana, *parona* (malih brodovlasnika), *parcenevola* (suvlasnika brodova) i dakako običnih mornara;
- dokumenti koji registriraju ulaske u Ankonu kroz *Arco di Traiano*.

Četvrti svezak *Hrvatskih pomorskih regesta* (RMC IV) u završnoj je fazi pripreme za tisak u koautorstvu Nikole Čolaka, Zrinke Podhraški Čizmek i Naide Michal Brandl.²

Objavljivanje prva tri sveska u digitalnom obliku omogućit će znanstvenicima koji se bave Jadranom i Mediteranom uvid u već transkribirane dokumente koji su dalje lagano i brzo pretraživi zahvaljujući suvremenim programima koji OCR-iraju dokumente u PDF formatu i omogućuju spremanje rezultata pretraga po ključnim riječima.³

Daljnji će korak biti uključivanje ovoga projekta u druge pomorske mediteranske i šire međunarodne projekte koji već niz godina ujedinjavaju rezultate raznovrsnih istraživanja u izgradnju sveobuhvatnijih zajedničkih baza podataka za mediteransku i druge svjetske plovidbe.⁴

U Zagrebu 27. svibnja 2021.

Zrinka Podhraški Čizmek

---

² Naida Michal BRANDL, Zrinka PODHRAŠKI ČIZMEK, „Codex Diplomaticus Maritimus Croatiae/Croatian Diplomatic Maritime Codex and the Croatian Maritime Regesta, vol. 4: Emerging project“, *Pomorski zbornik – Journal of Maritime and Transportation Sciences*, 58/1, 2020., str. 185–193, <https://hrcak.srce.hr/240875> (27.05.2021.)

³ Usp. *Foxit Phantom PDF, Ashampoo PDF Pro, Adobe Acrobat Pro* i mnoge druge programe.

⁴ Kao *Seafaring Lives in Transition, Mediterranean Maritime Labour and Shipping, during Globalization, 1850s–1920s* (SeaLiT), projekt Centra za pomorsku povijest Institute of Mediterranean Studies (IMS), dio Foundation for Research and Technology Hellas (FORTH) kojima su se priključili razna sveučilišta i istraživački centri kao što su Barcelona, Marseille, La Ciotat, Savona, Genova, Camogli, Trst, Zadar, Galaxidi, Andros, Khania, Heraklion, Odesa i mnogi drugi: <http://www.sealitproject.eu/> (27.05.2021.). Iz Hrvatske je uključen u projekt Mateo Bratanić sa Sveučilišta u Zadru.

Svesci u prilogu:

Nikola Čolak, *Regesti Marittimi Croati. Fonti documentarie. Settecento / Hrvatski pomorski regesti. Dokumentarna vrela. Osamnaesto stoljeće*, vol. I, Centro di Studi Storici Croati, Venezia-Padova, 1985.

Nikola Čolak, *Regesti Marittimi Croati. Fonti documentarie. Settecento / Hrvatski pomorski regesti. Dokumentarna vrela. Osamnaesto stoljeće*, vol. II, Centro di Studi Storici Croati, Venezia-Padova, 1993.

Nikola Čolak, *Regesti Marittimi Croati. Fonti documentarie. Settecento / Hrvatski pomorski regesti. Dokumentarna vrela. Osamnaesto stoljeće*, vol. III, Zrinka Podhraški Čizmek (uredila), Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Split, 2017.